Gemeenschap De Hooge Berkt

Eerste lezing: Ezechiël 34,11-17
Evangelie: Matteüs 25,31-46
Datum: 15 november 2026
Overweging door: Jan Renkema

Solidair met de ander als Mensenzoon

Het evangelie van vandaag begint raadselachtig. ‘Wanneer de Mensenzoon komt, omstraald door luister en zijn engelen, zal hij plaatsnemen op de troon.’ Ik las dit eerst als: ‘Wanneer de Mensenzoon *terug*komt …’ En in vroegere Bijbelvertalingen staat er boven deze passage ook wel het kopje ‘Laatste oordeel’. Zo ben je geneigd dit evangelie te zien als de eindafrekening: sommigen gaan naar rechts, de schapen treden binnen in het Koninkrijk Gods, en de anderen gaan naar links, de bokken moeten naar de hel waar de duivel zijn martelwerktuigen al klaar heeft staan.

Maar je kunt dit vers ook anders lezen. De mensenzoon die komt op een troon van glorie, dat kunnen wij ook zo verstaan: Laten we eens kijken naar ons leven om te zien wat ons werkelijk tot mens maakt, tot mensenzoon of mensendochter. Laten we eens kijken naar alles van ons wat van blijvende waarde is. En dat wat van blijvende waarde is, dat waarvan we kunnen zeggen ‘wij zijn niet vergeefs geboren’. Dat kun je ook zien als de troon van de glorie. Zo kun je je leven dus overzien, alles op een rij zetten, samen met je engelen, met je beschermengelen. Dus glorie als uitstraling van blijvende waarde. Daar kunnen we misschien straks in een moment van stilte of later in de week, eens bij mediteren

‘Wanneer de mensenzoon komt’. Ja, en wanneer gebeurt dat dan? Aan het einde der tijden? Nee, je kunt dit misschien ook lezen als: De Mensenzoon komt wanneer mijn ogen voor Hem opengaan. Wanneer ik hem volg en met Zijn ogen naar mijn leven kijk. Ik denk dat het evangelie van vandaag ons daartoe uitnodigt. Naar onszelf kijken via de ogen van Jezus.

En die uitnodiging geldt niet alleen de mensen tot wie Jezus dit zegt: de Joden, de gelovigen. Nee, dan zullen alle volken worden samengebracht, zo staat er. Het gaat dus om de mens als mens, ongeacht verschil in levensovertuiging. Tot zover de inleiding. En nu hebben we alleen nog maar gesproken over de eerste twee verzen. Over wat onze glorie zou kunnen zijn en hoe we naar onszelf kunnen kijken via de ogen van Jezus.

Jezus heeft in dit evangelie een twintigtal gelijkenissen verteld, en wat we nu horen is zijn laatste gelijkenis. Het is ook het einde van het openbare optreden van Jezus. Hierna komen de passages over gevangenneming en terechtstelling. Het is alsof Jezus met deze laatste gelijkenis álles op alles zet, om over te brengen waar het in wezen om gaat in ons leven als mens, in deze universele boodschap aan ieder mens op deze aarde.

Waar gaat het om in het leven? Vier keer worden de zogenoemde ‘zes werken van barmhartigheid’ genoemd. We kennen ze allemaal. Het gaat over honger, dus ook over onze voedselverspilling ten koste van anderen. Het gaat over dorst, dus ook over vervuild water en dammen bouwen met droogte voor anderen als gevolg. Het gaat over vreemdelingen, dus ook

CC BY NC

over onze statushouders en asielzoekers. Het gaat over mensen die geen geld hebben om kleren te kopen, terwijl onze kledingmagazijnen overvol hangen. Het gaat over ziekenbezoek, bemoediging in lijden, en over gevangenen, over contact houden met iemand die een misdaad heeft begaan.

Vier keer worden deze zes manieren van solidariteit in hun geheel benoemd, solidariteit met welke medemens dan ook. Twee keer in gesprek met degenen die ze uitvoerden, en twee keer met degenen die ze niet uitvoerden. Vier keer, en vier staat symbolisch voor de volledigheid van de schepping. Als wij zó solidair zijn, dan is de schepping volledig.

Maar dan die verdeling naar rechts en links, tussen schapen en bokken. Botst dat niet met het beeld dat wij toch allemaal schapen zijn met Jezus als goede herder? Dat prachtige beeld van de profeet Ezechiël, waarin de herder de verloren schapen terughaalt en de zieke schapen verzorgt, en alleen de vette en sterke dieren, dus de dieren die zich ten koste van anderen verrijken, doodt. Wij allemaal op grazige weiden, zoals wij door de week in het Avondgebed samen bidden?

Die schapen, ja dat is een mooi beeld, maar die bokken, die trokken mijn aandacht, die koppige mannetjesgeiten die geen herder om zich dulden, en direct met hun hoorns hun eigen positie en dominantie benadrukken, die vormen ook een helft van dit verhaal. Hoe komt het dat zij – en dus ook wij? – soms niet doen wat menselijk zo voor de hand ligt? Als ik in armoede en ellende geboren word, wil ik toch ook graag hulp? Als ik door een misdaad in de gevangenis beland, wil ik toch ook graag aandacht?

Misschien is het antwoord wel dit: wij worden bokkig als wij in situaties die om solidariteit, om barmhartigheid vragen, niet in de mens die hulp nodig heeft de Mensenzoon zien. Niet voor niets staat er met nadruk: ‘Want alles wat jullie gedaan hebben voor een van de geringste van mijn broeders en zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.’ Pas als we in de ander de Mensenzoon zien, kunnen wij solidair zijn. – Hoe kijk ik naar kwetsbare anderen? Zie ik Jezus in hen? En mócht dat al zo zijn, wat zie ik dan?

Er is nog één raadselachtige zin die uitleg behoeft. In de gelijkenis zegt Jezus tegen de schapen: ‘Kom en neem deel aan het koninkrijk dat al sinds de grondvesting der wereld voor jullie bestemd is.’ Er staat ‘neem deel’. Dat betekent dat het een werkelijkheid is die nu al begint waar mensen solidair zijn. Er staat ‘sinds de grondvesting der wereld’. Dat betekent dat God altijd al een plan had voor een mensheid in liefde en harmonie, nog voor dat de aarde bestond. En er staat ‘voor jullie bestemd’. En dat betekent niet: omdat we het verdiend hebben of omdat we er recht op hebben. Nee het is voor ons bestemd, het wordt ons geschonken als een soort erfenis.

CC BY NC